

Θεσσαλονίκη δια πυρός και σιδήρου: Η μεγάλη πυρκαγιά του 1917 (Στέλιος Κούκος)

/ [Πεμπτουσία](#)



Θεσσαλονίκη δια πυρός και σιδήρου... Η απελευθέρωση της πόλης από τον τουρκικό ζυγό στις 26 Οκτωβρίου του 1912 έγινε αναίμακτα και χωρίς τη χρήση πυρών. Έτσι η πόλη, τα κτίρια και τα μνημεία της διασώθηκαν. Σε διαφορετική περίπτωση η Θεσσαλονίκη θα καταστρεφόταν ολοκληρωτικά, ενώ οι ανθρώπινες απώλειες θα ήταν τεράστιες.



Όμως, πριν καλά καλά προλάβει να πάρει ο ελληνικός στρατός τη Θεσσαλονίκη στα χέρια του, η πόλη δέχτηκε «μουσαφिरαίους». Ο βουλγαρικός στρατός, που δεν... πρόκανε την άφιξη των ελληνικών στρατευμάτων, ήθελε και αυτός να καταλάβει και να παραλάβει την πόλη. Ο αρχηγός του ελληνικού στρατού, διάδοχος Κωνσταντίνος, επέτρεψε για λόγους «αβρότητας» να μπει ένα μικρό

κομμάτι του βουλγαρικού στρατού, για να... ξαποστάσει. Όμως αυτοί έμπασαν στην πόλη πολύ περισσότερη στρατιωτική δύναμη από αυτή που είχε συμφωνηθεί. Οι δικοί μας το έχασαν κι αυτό, μέχρι που ο βουλγαρικός στρατός άρχισε να προβαίνει σε ποικίλες παρενοχλήσεις και ωμότητες στις διάφορες εθνότητες που κατοικούσαν στην πόλη. Και αφού στα μέσα Ιουνίου του 1913 οι Βούλγαροι δεν συμμορφώθηκαν στο τελεσίγραφο των Ελλήνων να εγκαταλείψουν την πόλη, άρχισαν οι εχθροπραξίες. Εντούτοις και σε αυτήν την περίπτωση η πόλη διασώθηκε παρ' όλες τις ζημιές που υπέστησαν κάποια κτίρια από τα πυρά που αντάλλαξαν οι εμπόλεμοι. Και βέβαια, όπως είναι γνωστό, οι Βούλγαροι αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν διά παντός τη Θεσσαλονίκη.

Η καταστροφή όμως που δεν έγινε τις ημέρες εκείνες έμελλε να συμβεί από ειρηνική, ανθρώπινη δραστηριότητα κατά τη διάρκεια μιας άλλης πολεμικής περιόδου, τον Αύγουστο του 1917 και τις ημέρες του Μεγάλου Πολέμου (Α' Παγκόσμιος). Είναι γνωστό πως η Θεσσαλονίκη κατά το διάστημα αυτό ήταν η πρωτεύουσα του «Μακεδονικού Μετώπου» και αποτελούσε μαζί με τα περίξ ένα απέραντο στρατόπεδο ποικίλων στρατευμάτων και φυλών.

Η φωτιά που άναψε στα δυτικά της πόλης την παραμονή της γιορτής της Μεταμορφώσεως, στις 6/19 Αυγούστου, και «κόρωσε», όπως θα έλεγε ο Κωνσταντίνος Καβάφης, κράτησε 32 ώρες και έκανε στάχτη σχεδόν ολόκληρο το ιστορικό κέντρο. Δεν γλίτωσε ούτε ο ίδιος ο ναός του πολιούχου Αγίου Δημητρίου. Γλίτωσαν όμως όλοι οι κάτοικοί της...

Πάντως, όσο κι αν το γεγονός αυτό δεν συνδέεται με την εμπόλεμη κατάσταση, εντούτοις ποικίλες πτυχές της πυρκαγιάς αλλά και η δημιουργία της νέας πόλης συνδέονται με την παρουσία στην πόλη των συμμαχικών στρατευμάτων. Έτσι παρ' όλες τις μεγάλες, οδυνηρές απώλειες για την πόλη και τους κατοίκους της η πυρκαγιά που συνέβη κατά τη διάρκεια της γιορτής της Μεταμορφώσεως μεταμόρφωσε και την ίδια τη Θεσσαλονίκη.

Όλες οι λοιπές λεπτομέρειες στο άρθρο του δικηγόρου, δεξιότηχνη του πιάνου και συλλέκτη Γιώργου Κωνσταντινίδη. Από το πλούσιο οικογενειακό αρχείο δεν θα μπορούσαν να λείπουν και μαρτυρίες για την πυρκαγιά του 1917.

Η εισαγωγή του αφιερώματος για την πυρκαγιά του 1917 στη Θεσσαλονίκη μέσα από το αρχείο του Γεωργίου Κωνσταντινίδη που θα δημοσιευτεί στη “Μακεδονία της Κυριακής” που θα κυκλοφορήσει αύριο.

